



Filmoteka Szkolna

Temat lekcji: Różne postawy człowieka w systemie totalitarnym

Opracowanie: Joanna Dłuska i Agnieszka Kawaska

Etap edukacyjny: szkoła ponadpodstawowa

Przedmiot: godzina wychowawcza, wiedza o społeczeństwie

Czas: 90 minut (2 jednostki lekcyjne + projekcja filmu)

Cele ogólne:

- Zapoznanie uczniów z filmem „Człowiek z marmuru” i sylwetką jego twórcy;
- Uporządkowanie wiedzy ucznia na temat sytuacji politycznej, historycznej i społecznej lat 50-70 w PRL;
- Przedstawienie charakterystycznych cech nowomowy i innych zjawisk socrealizmu (architektura, sztuka użytkowa, rzeźba, plakat, utwory muzyczne itp.);
- Wprowadzenie pojęć: konformizm i nonkonformizm;

Cele szczegółowe:

- uczeń kształci kompetencje komunikacyjne w zakresie odbioru i tworzenia różnych komunikatów;
- uczeń świadomie i krytycznie odbiera dzieło filmowe, kształci i utrwała umiejętność przystosowania elementów świata przedstawionego w sztuce do rzeczywistości (asocjacyjność);
- uczeń samodzielnie poszukuje wartości w przedstawionych dziedzinach kultury;
- uczeń stosuje techniki komunikowania i odpowiednio je dobiera, a także kształci umiejętność stosowania ich w „teatrze życia codziennego”;

Metody pracy:

- praca metodą stacji z wykorzystaniem pracy w grupach,
- karty pracy, wykładu,
- burzy mózgów,
- dramy.

Środki dydaktyczne:

- zdjęcia Nowej Huty,
- makieta typowego budynku,
- rzeźba, plakat,
- nagrania muzyczne (piosenki z omawianego okresu oraz tekst przemówienia Wiesława Gomułki),
- film,
- karty pracy,
- wybór tekstów do pracy w grupach,
- rzutnik multimedialny



Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu, przedstawienie kontekstu historycznego, politycznego i społecznego z wykorzystaniem zdjęć i materiałów audio:
 - a) zdjęcia Nowej Huty, makieta;
 - b) rzeźba przedstawiająca Lenina;
 - c) plakaty z lat 50tych XX wieku;
 - d) nagranie piosenki „Do roboty”;
 - e) wypełnienie karty pracy.
2. Stacja I
 - poszukiwanie, porządkowanie i przedstawienie informacji o Andrzeju Wajdzie pochodzących z różnych źródeł, w tym ze strony internetowej Filmoteki Szkolnej (patrz bibliografia)
3. Stacja II
 - a) wysłuchanie fragmentu przemówienia Wiesława Gomułki
 - b) omówienie głównych cech nowomowy
 - c) wypełnienie karty pracy
 - d) Tworzenie tekstu w nowomowie – apel do uczniów szkoły o wzięcie udziału w pracach społecznych np. zbieranie stonki, sadzenie lasu, udział w wykopkach
4. Obejrzenie filmu „Człowiek z marmuru”
5. Stacja III
 - omówienie postaw głównych bohaterów z wykorzystaniem tekstów z broszury A. Szpulaka – praca w 3 grupach:
 - a) Mateusz – Od fascynacji systemem do desperacji;
 - b) Agnieszka – Jednostka w walce z systemem
 - c) Redaktor TV – Lojalność wobec systemu.
6. Stacja IV
 - postawy konformistyczne i nonkonformistyczne (kinoterapia)
 - a) losowanie członków 2 grup
 - b) bank pomysłów – burza mózgów
 - c) odegranie scenek z przedstawieniem obu postaw
7. Stacja V
 - wprowadzenie do pracy domowej: analiza i interpretacja sceny z udziałem redaktora (druga scena filmu od wejścia redaktora)

Praca domowa:

Porozmawiaj z rodzicami, dziadkami na temat postaw bohaterów filmu A. Wajdy. Przeprowadź z nimi wywiad o rzeczywistości lat siedemdziesiątych, zwracając szczególną uwagę na ich uczucia.



Załącznik:

Karta pracy:

Imię, nazwisko ucznia:

Klasa:

Temat lekcji:

1. Podaj przynajmniej 3 cechy socrealizmu w architekturze i sztuce.

.....
.....
.....

2. Wymień kilka tytułów filmów w reżyserii Andrzeja Wajdy. Które z nich oglądałeś/aś

.....
.....
.....

3. Odwołując się do przemówienia Wiesława Gomułki z 05.06.1957 roku wyjaśnij, jak rozumiesz sens następujących sformułowań:

a) „reakcyjne siły rozkładu”

.....
.....
.....

b) „klasowa nienawiść do Związku Radzieckiego”

.....
.....
.....

c) „anarchistyczny duch szlachecki”

.....
.....
.....

4. Jaką rolę pełnią w filmie zdjęcia kolorowe i białoczarne?. Uzasadnij odpowiedź redagując minimum 2 zdania.

.....
.....
.....

5. Korzystając ze „Słownika języka polskiego” wyjaśnij znaczenie pojęć: konformizm, nonkonformizm.

.....
.....
.....



Bibliografia:

- *Film w edukacji humanistycznej*, praca zbiorowa pod red. Ewy Nurczyńskiej-Fidelskiej, PWN, Warszawa 1993;
- Matusiak B., *Drama na lekcjach języka polskiego w szkole średniej*, Stentor, Warszawa 2001
- *Most film, Przewodnik dla licealistów*, praca zbiorowa pod red. Beaty Żmichowskiej, Stentor, Warszawa 2007, str. 20-25, 65-72;
- Roman A., *Paranoja zapis choroby*, Editions Spotkania, Warszawa 1990
- *Słownik filmu*, praca zbiorowa pod red. Rafała Syski, Zielona Sowa, Kraków 2005, str.428-429
- *Słownik języka polskiego*, praca zbiorowa pod red. Mieczysława Szymczaka, PWN, Warszawa 1992, tom I str. 987. tom II str.389
- Wojnicka J., Katafiasz O., *Słownik wiedzy o filmie*, Park, Bielsko-Biała 2005, str.289-294;